

ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ВИПУСКНИКІВ ЗВО ЗАСОБАМИ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розкрито сутність поняття «психологічна компетентність». Проаналізовано проблему формування психологічної компетентності у майбутніх випускників ЗВО. Розглянуто можливості застосування тренінгових технологій як засобу формування психологічної компетентності. Запропоновано інноваційні тренінгові технології, як ефективний інструмент в сучасній педагогіці.

Ключові слова: тренінгові технології, психологічна компетентність.

Невпинне зростання вимог до фахової підготовки майбутніх випускників ЗВО в різних сферах діяльності зумовлює необхідність формування психологічної компетентності [1] як ключового компонента професійної конкурентоспроможності.

У процесі формування психологічної компетентності як особистісної характеристики особливого значення набуває розуміння її сутності та значущості у професійній діяльності майбутнього фахівця. У цьому контексті психологічна компетентність трактується як інтегративна здатність сприймати психологічну інформацію [2], усвідомлювати її прикладне значення та, на основі набутих компетенцій, формувати ефективну систему професійної комунікації із колегами, водночас забезпечуючи прийняття обґрунтованих і психологічно виважених рішень.

З огляду на це, психологічна компетентність сприяє формуванню у майбутнього фахівця не лише загальної психологічної підготовленості, а й здатності до рефлексії, аналізу власних сильних і слабких сторін, а також умінню керувати власними психічними станами.

Детальний аналіз проблеми формування психологічної компетентності у майбутніх випускників ЗВО [3] є передумовою для визначення одного з ключових недоліків освітнього процесу — недостатньої інтеграції психологічних дисциплін у навчальний процес. Відсутність належної інтеграції психологічних знань безпосередньо впливає на здатність майбутніх випускників ЗВО до опанування професійно значущими компетенціями та знижує рівень психологічної культури, що є визначальним чинником у формуванні ефективних міжособистісних взаємовідносин стосовно соціальної групи або професійної організації.

Серед основних психологічних характеристик, що сприяють підвищенню рівня психологічної компетентності у майбутніх випускників ЗВО, варто виокремити: тактовність, гнучкість мислення, наявність адаптивних копінг-стратегій, культура міжособистісного спілкування, низький рівень конфліктності, толерантність, соціальна активність, комунікабельність, професійна мобільність, здатність до самовираження, технологічна грамотність, а також високий рівень адаптації до динамічних умов професійної діяльності в сучасних реаліях.

З метою формування ключових психологічних компетентностей для ефективної професійної підготовки майбутніх випускників ЗВО необхідне створення відповідних організаційно-педагогічних умов. Під організаційно-педагогічними умовами розуміється «сукупність змісту й структури предметної освіти, навчально-методичного забезпечення та інноваційного освітнього середовища, що забезпечує успішне розв'язання поставлених завдань у сучасній педагогіці» [4].

Підвищення ефективності освітнього процесу відбувається завдяки впровадженню інноваційних технологій, зокрема тренінгових технологій.

Тренінгові технології як ефективний інструмент групового навчання в сучасній педагогіці, сприяють підвищенню рівня психологічної компетентності, засвоєнню моделей успішної поведінки, формуванню нових спеціальних навичок і умінь, необхідних для розв'язання конкретних завдань [5].

Зазначена технологія реалізується через методи рольових дискусій і ділових ігор [6], а їх ефективне впровадження у ЗВО ґрунтується на таких принципах [7], як комплектування групи, реалістичність, моделювання та дотримання конфіденційності.

Таким чином, тренінгові технології виступають як ефективний інструмент сучасного педагогічного впливу і як чинник, що сприяє підвищенню рівня психологічної компетентності випускників ЗВО, виступаючи умовою особистісного та професійного зростання майбутніх фахівців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гура Т. В. Тренінгові технології як засіб розвитку емоційного інтелекту / Т. В. Гура // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. – 2022. – № 1. – С. 17-29.
2. Ніколаєв Л. О., Чижма Д. М. Тренінгові технології у розвитку емоційного інтелекту як компоненту особистісної зрілості здобувачів вищої освіти. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Том 33 (72) № 3. 2022. С.34– 40.
3. Криштанович М., Криштанович С. Особливості формування професійно-педагогічної компетентності викладача закладу вищої освіти у провідних країнах Європи / Освітні обрії, №1(50). 2020. С. 18-21.
4. Стинська В., Карпенко О. Тренінгові технології у практиці підготовки майбутніх викладачів закладу вищої освіти. Людинознавчі студії. Серія «Педагогіка». Випуск 12 (44). 2021. С. 172-177.
5. Тараненко Г. Г., Поправко О. В. Імплементція тренінгових технологій в освітній процес закладу вищої освіти як умова особистісного та професійного зростання майбутнього фахівця / Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах, №74, Т. 3. 2021. С. 153-158.
6. Левицька Л. Тренінгові технології розвитку комунікативної компетенції психологів / Л. Левицька // Psychology Travelogs. – 2024. – № 1. – С. 149–158.
7. Бідюк Н., Третько В. Розвиток психолого-педагогічної компетентності магістрантів засобами тренінгових технологій / Н. Бідюк, В. Третько // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2022. – № 3. – С. 45–53.

Фіник Ірина Валеріївна – аспірант, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: crdinfo452@gmail.com.

Науковий керівник: **Гречановська Олена Володимирівна** – доктор педагогічних наук, професор кафедри філософії та гуманітарних наук, директор Культурно-мистецького та просвітницького центру ВНТУ, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: hrechanovskae@gmail.com.

FORMATION OF PSYCHOLOGICAL COMPETENCE IN FUTURE GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY MEANS OF TRAINING TECHNOLOGIES

Abstract

The essence of the concept of “psychological competence” is revealed. The problem of forming psychological competence in future graduates of higher education institutions is analyzed. The possibilities of using training technologies as a means of forming psychological competence are considered. Innovative training technologies are proposed as an effective tool in modern pedagogy.

Keywords: training technologies, psychological competence.

Iryna Finyk – Postgraduate student, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: crdinfo452@gmail.com.

Olena Hrechanovska – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Philosophy and Humanities, Director of the Cultural, Artistic and Educational Center of VNTU, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: hrechanovskae@gmail.com.